ЧАСТИНА ПЕРША

1933

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

один

МОЛЛІ

Я краз перед поворотом до нашого газону я спинилася, зняла черевик, тоді пострибала на одній нозі, щоби витрусити камінчик. А то б камінці пролізли крізь дірку на великому пальці, а я не хотіла намітити їм дорогу. До цієї процедури я вже звикла і тепер заледве її помічала. Це було значно краще, ніж діряві шкарбани взимку.

Щойно я увійшла, як у ніс вдарило запахом солонини й капусти, що линув із кухні, — відгонило як від старих шкарпеток, розкиданих по хаті, і мене ледь не знудило. Мама, певно, сердиться, що я не допомогла їй удома з обідом, але містер Палермо потребував, щоб я трохи в нього затрималася. Моє щастя, що він послав мене додому з овочами, хай і трохи прив'ялими. Це була одна з вигід роботи на зеленяра. Я поклала ті нещасні морквини й зелень на стільницю, розкрила свій гаманець, після чого опустила свій тижневий заробіток у вицвілу банку з-під кави «Фолґерс», котру я у своїй уяві називала *митне відро п'ятничного вечора родини Раянів*.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Мама озирнулася на той дзенькіт монет, відірвавши погляд від каструлі на плиті. Кола під її очима темніли дужче, ніж зазвичай. Коли я зауважила їх, мене накрила хвиля провини за те, що не прийшла додому раніше. Колись мама пишалася своєю зовнішністю. На поличці були обрамлені світлини її і тата, зроблені задовго до мого народження. Мамине вузьке підборіддя рішуче задерте над білосніжним мережаним комірцем, волосся дивовижно контрастує на його тлі, а погляд прямий; вона була в самому серці руху суфражисток, думками за сто років від виховання дітей у часи Великої депресії. Далі стояло фото, де мама, вагітна мною, тримає за ручки малюків Річі та Джиммі. Одна як палець із трьома дітьми на шиї, поки тато був на війні. Не дивно, що вона мала втомлений вигляд. Тепер мамине обличчя вкривали зморшки, а на скронях були натяки на сивину — залишені там від марних зусиль нагодувати сім голодних ротів. Її усмішки та її сміху мені бракувало понад усе. Тижневі заробітки мого батька, братів і мої були такі мізерні, що мама заговорила про підробіток латанням одягу на додачу до всього, що вона робила. Це було вже занадто.

— А я вже думала, ти сюди не дійдеш, — сказала мама, поправляючи пасма волосся, що вилізли на чоло. — Ось-ось прийде твій батько, а стіл ще досі не накритий.

— Тільки занесу овочі в льох, — відповіла я.

Я спустилася сходами в землисту пітьму й поклала овочі в найпрохолодніший закуток, подалі від консервів. Уже не вперше пошкодувала, що в нас немає маленького білого холодильника, як у Ханни, моєї найкращої подруги. Вона і Дрейфуси, її рідня, жили просто через дорогу, і в них я провела чимало часу. Минулого тижня мама Ханни налила мені склянку лимонаду, а я досі відчуваю цей крижаний напій, як він стікає моїм горлом.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Але щоб наша родина нашкребла п'ятсот доларів на холодильник, треба щонайменше з десяток «митних відер», до того ж, нам потрібно щось і на їжу. Відганяючи від себе цю думку, я повернулась на кухню, де мій найстарший брат Річі вже сидів за столом і гортав газету, насупивши чоло. Я визирнула з-понад його плеча й прочитала заголовок про президента Рузвельта, який запроваджував свій Новий Курс — програму внутрішніх реформ. Подумки побажала удачі президенту. Нам кров із носа було треба хоч якогось порятунку від Великої депресії.

— Що там на роботі? — спитала я.

Він знизав плечима:

— Ти знаєш, як воно. У проходах так порожньо, що можна грати в боулінг. Навіщо комусь пертися в крамницю будматеріалів, якщо жодне будівництво людям не по кишені?

Я розуміла його біль, та він не дивував мене. По всьому місту закривалися підприємства, тож ми гадали, скільки Річі ще протягне на своїй роботі.

— Ти йдеш сьогодні на гру? — спитала я, сподіваючись його підбадьорити. — Це відкриття сезону!

— Напевно, ні. У мене ще справи.

Я та Річі завжди були близькими. Він був старший на чотири роки, але здебільшого ми виросли на тих самих речах. Це брат навчив мене грати в бейсбол — він подавав, а я махала битою, — і ми удвох пасували одне до одного своїми рудими чупринами і ластовинням. Але тільки-но я достатньо підросла, щоби по-справжньому допомагати мамі по господарству, часу на ігри лишилося мало. Проте я досі ходила дивитись на ігри, за кожної нагоди. Походи на бейсбол із друзями й родиною я любила понад усе, до того ж це була одна з небагатьох безкоштовних міських розваг, а в ті дні це багато важило.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Мама рухом підізвала накривати на стіл, і я вийняла старі порцелянові тарілки, намагаючись не пооббивати їх ще більше, ніж вони вже були. Річі підняв догори лікті, щоб я просунула попід газету тарілку. Саме поклала на стіл останню виделку, коли до мене з порога долинули важкі татові кроки. Річі виструнчився мимоволі, а мама пригладила своє волосся — ось як впливав на людей сержант Гаррет Раян! Щойно двері відчинились, як трійко моїх братів злетіли сходами вниз, немов відчувши, що він удома.

Тато увійшов і зняв капелюха, мама метнулася його привітати. То був опасистий чоловік із яскраво-рудим волоссям і пронизливо-зеленими очима. І коли він був убраний у поліцейську форму, як оце зараз, то мав доволі солідний вигляд. Але коло мами мій тато був кошеням.

Він нахилився цьомнути її в щічку.

— Привіт, кохана, — мовив, а тоді гримнув: — Гупаєте, як ціле стадо слонів!

— Ану тихо! — цитьнула на всіх мама, забравши татові пальто й капелюх. — Ваш тато цілий день гарував!

Я прикусила язика. А ми хіба ні? За останні чотири роки я працювала по десять годин на добу шість днів на тиждень у підсобці овочевої крамниці Палермо. Там перебирала коробки городини, викидаючи гниле, перш ніж заставити добрим товаром прилавки крамниці. Така собі дрібна робота. Здебільшого коло магазину не було людно. У дні доставок, як сьогодні, бувало гаряче, але добре, що справи в принципі рухалися. У ті дні це було рідкістю.

Фондовій біржі настав гаплик, коли мені було чотирнадцять. Досі пам'ятаю цей день. То було в жовтні — здається, у четвер. Я була схвильована, ідучи додому зі школи, мені

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

хотілося чимшвидше сісти за «Великого Ґетсбі» для рецензії. Але на вулицях була напруга, ніхто не дивився одне одному в очі. Спантеличена, я з подивом спостерігала за чоловіками, які швендяли тротуарами, міркувала, чому вони не на роботі. Більшість ховала обличчя за газетами. Декотрі від мого погляду відверталися, проте не так швидко, щоб приховати свої сльози. До того я ще ніколи не бачила, як плачуть чоловіки. Коли тато прийшов додому, він зібрав нас усіх за кухонним столом і пояснив, що це не тільки наше місто — цілий світ змінився. Його погляд оповила журба, коли він сказав, що я маю покинути школу і що він поговорить із містером Палермо, щоб той мене найняв. Спершу я не зрозуміла. Усе, про що думала тієї миті, — це про задану рецензію на книжку.

Я знала, що збитки серйозні, але не усвідомила їхній масштаб до наступного вечора. Щоп'ятниці тато приносив мамі букет квітів. Тієї п'ятниці він уперше на моїй пам'яті прийшов із порожніми руками. Для мене квіти — це було «до». А порожня ваза — «тепер».

Я не єдина з дівчат, яка мусила кинути школу, але моя подруга Ханна була не з таких. Її батько мав фабрику в модному кварталі Спадіна. «Він усе вирішить», — сказала мені подруга. Річі вже випустився. Мій другий старший брат, Джиммі, до школи не повернувся. Тільки Марк і Лаям були досить малі, щоб залишитися. Мені було соромно за ту заздрість, з якою я спостерігала, як моя найкраща подруга й молодші брати щоранку збираються до школи. І от якось після роботи батько застав мене на ґанку й передав пакунок.

— Розгорни, — звелів він.

Я обережно зняла коричневу паперову обгортку.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

— Ох, татку! — прошепотіла я. Кінчиками пальців я ковзала по обкладинці мого власного екземпляра «Великого Ґетсбі». — Але це нам не по кишені!

Тато обхопив мене рукою:

— Я назбирав трохи грошенят. І хочу, щоб ти знала: мені дуже шкода, що все так вийшло. Знаю, як ти любиш школу, і щойно справи покращаться, ти до неї повернешся. А поки що, ось — це маленька дрібничка тобі від мене.

Але до школи я не повернулася. Через два роки Марку стукнуло чотирнадцять, і він також вилетів. Тепер кожен із нас докладав свою частку до «митного відра». Річі працював у будівельному магазині, а Марк палив сміття в печі на Веллінгтон-стріт. Лаям перед школою розносив газети. У мами було її латання одягу, а в батька — звісно, робота в поліції. Тоді тільки Джиммі був безробітним. Ще три місяці тому він працював на цегельному заводі «Дон Веллі», поки його не звільнили. Відтоді й донині Джиммі шукає роботу. Зрештою, ми якось давали собі раду і вже точно не були найзлиденнішими. Он у Мельників на тому кінці вулиці всі меблі позабирали за борги.

— Сідайте, поки обід не охолонув, — сказала мама, переставляючи каструлю.

Тато зайняв своє місце в голові столу, мама сіла навпроти. Коли решта з нас протислися — Марк і Лаям по один бік, Річі, Джиммі та я — по інший, батько проказав подяку. Мій живіт бурчав, коли ми передавали по колу м'ясо з капустою, накладаючи собі оті скромні дари та залишаючи вдосталь одне для одного. Коли ми передали мамі назад свої тарілки, вона виклала два останні шматки солонини для тата і для Річі.

— Дякую, мамо! — сказав Річі.

— Як смачно пахне! — по-доброму мовив тато.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>